

Załącznik
do Uchwały Nr XXXVIII/253/2022
Rady Gminy Krzywca
z dnia 18 marca 2022 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

za 2021 rok

KRZYWCZA 2022

Spis treści

Wstęp	4
I. Informacje ogólne	5
II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej.....	8
1. Realizacja pomocy i rodzaje świadczeń	8
2. Pomoc dla osób bezdomnych.....	13
3. Pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych	13
III. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	15
1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu	15
2. Instytucjonalna piecza zastępcza	15
IV. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	16
V. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz świadczenie Dobry Start	17
1. Świadczenia rodzinne	17
2. Zasiłek dla opiekuna	20
3. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	20
4. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	20
5. Świadczenia wychowawcze – Program Rodzina „500+”	21
VI. Karta Dużej Rodziny	21
VII. Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych	22
VIII. Organizowanie prac społecznie użytecznych	23
IX. Inne zadania Ośrodka	23
1. Zadania ośrodka pomocy społecznej w czasie pandemii COVID-19	23
2. Zadania w ramach Programu „Czyste powietrze”	24
X. Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury Ośrodka	25
1. Obsługa organizacyjna Ośrodka	25
2. Zamówienia publiczne	26
3. Kontrole w Ośrodku	26
4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami	27
XI. Działania i potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu	29
XII. Podsumowanie	31

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Spis tabel

Tabela nr 1. Powód przyznania pomocy w 2021 r	9
Tabela nr 2. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w 2021 r.	10
Tabela nr 3. Świadczenia przyznane na podstawie ustawy o pomocy społecznej w 2021 r.	11
Tabela nr 4. Zestawienie liczby wypłaconych świadczeń w 2021 r.	19
Tabela nr 5. Szczegóły realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny w 2021 r.	22

Spis wykresów

Wykres nr 1. Budżet Ośrodka w latach 2016-2021	6
Wykres nr 2. Źródła finansowania GOPS w Krzywczyszyn w 2021 r.	7
Wykres nr 3. Wydatki poniesione na realizację świadczeń w 2021 r.	7

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Wstęp

Poniższy dokument stanowi sprawozdanie Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu, o którym mowa w art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. jedn. Dz. U. 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu działa na podstawie Statutu nadanego przez Radę Gminy Krzywczu Uchwałą Nr IX/43/2015 z dnia 26 czerwca 2015 r. oraz Regulaminu Organizacyjnego nadanego Zarządzeniem Nr 8/2017 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu z dnia 15 grudnia 2017 r. ze zmianami.

Perspektywę wieloletnią w zakresie zadań polityki społecznej wyznacza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krzywczu na lata 2016-2026 r., przyjęta Uchwałą Rady Gminy Krzywczu Nr XVIII/97/2016 z dnia 19 kwietnia 2016 r.

Zgodnie ze statutem Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu realizuje następujące zadania:

1. Zadania własne gminy i zlecone gminie z zakresu pomocy społecznej wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w tym programy rządowe i gminne strategie,
2. Zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
3. Zadania wynikające z ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
4. Zadania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
5. Zadania wynikające z ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach i niektórych osobach będącymi ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
6. Zadania wynikające z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne,
7. Zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
8. Zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
9. Zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
10. Zadania wynikające z ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

11. Zadania wynikające z ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczenia społecznego,
12. Zadania wynikające z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych.
13. Zadania wynikające z ustawy z dnia 04 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

I. Informacje Ogólne

Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewnia kadra w skład, której wchodziło wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku **10** pracowników, w tym **3** pracowników socjalnych. Wykształcenie wyższe posiadało **7** pracowników Ośrodka, **2** – średnie, **1** - zasadnicze zawodowe i podstawowe. Specjalizacją zawodową legitymował się **1** pracownik, tj. specjalizacją z organizacji pomocy społecznej.

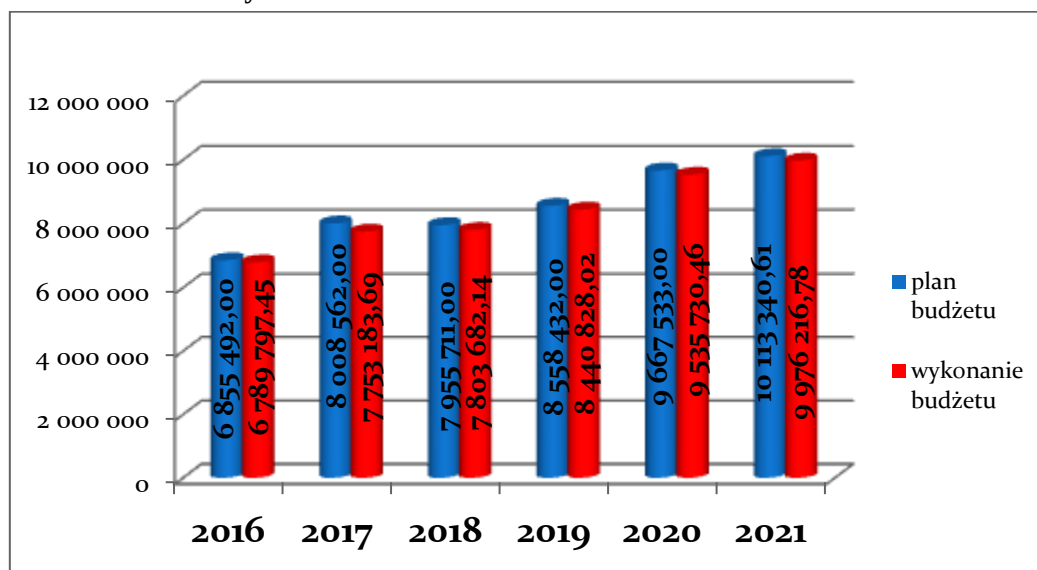
W 2021 roku na zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu zaplanowano **10.113.340,61** zł, z czego:

- 1.344.796,61 zł – przeznaczono na zadania własne gminy,
- 8.768.544,00 zł – przeznaczono na zadania zlecone gminie.

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu w związku z realizacją statutowych zadań wydatkował **9.976.216,78** zł, z czego:

- 1.256.290,54 zł – wydatkowano na zadania własne gminy,
- 8.719.926,24 zł – wydatkowano na zadania zlecone gminie.

Wykres nr 1. Budżet Ośrodka w latach 2016-2021.

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

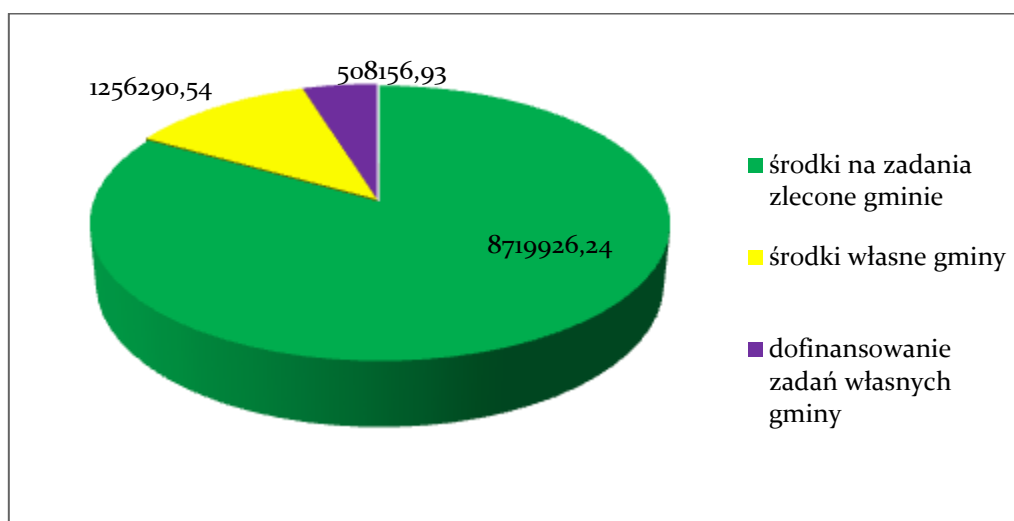
Zadania realizowane przez Ośrodek są finansowane ze środków Gminy oraz dotacji przekazywanych z budżetu państwa.

Z dotacji pochodzą środki na realizację zadań zleconych gminie, z których finansowane są m.in.: świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Budżet państwa dofinansowuje również niektóre zadania własne.

Wzorem lat ubiegłych w 2021 roku dofinansowanie to objęło m.in.: zasiłki stałe i zasiłki okresowe z pomocy społecznej, realizację programu „Posiłek w szkole i w domu”. Na realizację zadań zleconych gminie Ośrodek uzyskał w 2021 r. kwotę 8.719.926,24 zł, na dofinansowanie zadań własnych Gminy kwotę 508.156,93 zł, natomiast ze środków własnych gminy na realizację zadań Ośrodka wydatkowano kwotę 748.133,61 zł.

Wykres nr 2. Źródła finansowania GOPS w Krzywczycy w 2021 roku.

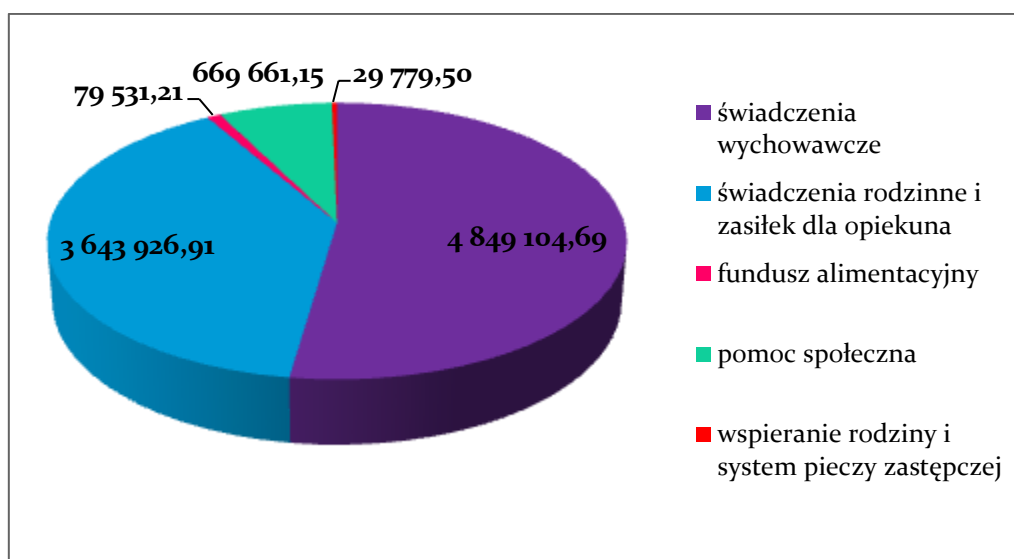

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

Na realizację świadczeń wypłacanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczycy w 2021 roku wydano łącznie **9.272.003,46zł**. Ponad 52% z tej kwoty wydano na wypłatę świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500+”.

Ponad 40% wydano na realizację świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz wypłatę zasiłków dla opiekuna (zadania zlecone).

Wykres nr 3. Wydatki poniesione na realizację świadczeń w 2021 roku.

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

Na wsparcie przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej wydano ponad 6% kwoty na świadczenia. Świadczenia wypłacane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowiły 0,32 % środków.

W roku sprawozdawczym wydano ogółem **1565** decyzji. Najwięcej, bo ponad 44 % wszystkich rozstrzygnięć, otrzymali beneficjenci świadczeń rodzinnych tj. **702** decyzje. W ramach ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, czyli programu „Rodzina 500+” wydano **492** informacje o przyznaniu świadczenia, do ubiegających się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego trafiło **12** decyzji. Wydano również **359** decyzji dla osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej.

W 2021 roku najliczniej reprezentowaną grupą, były środowiska korzystające ze świadczeń na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, następnie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, czyli programu „Rodzina 500+”. Następną co do liczebności grupę stanowiły osoby otrzymujący wsparcie z ustawy o pomocy społecznej.

Za obsługę korespondencji w Ośrodku odpowiada Dział Świadczeń Rodzinnych, Świadczenia Wychowawczego oraz Funduszu Alimentacyjnego. Łącznie w 2021 roku zarejestrowano w poczcie przychodzącej **2625** spraw do przygotowania, rozpatrzenia bądź wyjaśnienia. W dzienniku korespondencji wychodzącej łącznie zarejestrowano **3215** spraw wysyłane poprzez operatora pocztowego.

II. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o pomocy społecznej

1. Realizacja pomocy i rodzaje świadczeń.

W oparciu o ustawę o pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu objął wsparciem w 2021 roku ponad **178** środowisk, w których funkcjonowało łącznie ponad **541** osób.

Z pomocy społecznej mogą korzystać osoby i rodziny, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej.

Obecnie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- 701 zł - dla osoby samotnie gospodarującej,
- 528 zł - dla osoby w rodzinie.

Pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby i innych przyczyn wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności, które uzasadniają udzielenie pomocy społecznej.

Tabela nr 1. Powód przyznania pomocy w 2021 roku.

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba Rodzin/Środowisk	Liczba Osób w Rodzinach
1	<i>Ubóstwo</i>	79	243
2	<i>Bezrobocie</i>	65	227
3	<i>Niepełnosprawność</i>	49	119
4	<i>Długotrwała Lub Ciężka Choroba</i>	43	86
5	<i>Bezradność w Sprawach Opiekuńczo-Wychowawczych i Prowadzenia Gospodarstwa Domowego</i>	75	227
6	<i>Alkoholizm</i>	9	15
7	<i>Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego</i>	2	2
8	<i>Zdarzenie losowe</i>	1	4

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

W 2021 roku najczęściej występującymi problemami trudnej sytuacji życiowej było ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu. Decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej.

W roku 2021 pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu przeprowadzili łącznie **360** wywiadów środowiskowych w celu udzielenia oferowanej przez Ośrodek pomocy.

Tabela nr 2. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia w 2021 roku.

Opis		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych Ogółem*		258	173	536
w tym:	<i>Świadczenia pieniężne</i>	134	132	347
	<i>Świadczenia niepieniężne</i>	124	63	290

**Bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania*

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

Świadczenia pomocy społecznej, przyznawane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są:

- ❖ świadczenia pieniężne:
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,
- ❖ świadczenia niepieniężne:
 - praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - posiłek,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,
 - pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
 - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
 - pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
 - pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, schronienia w formie ogrzewalni i noclegowni, sprawienia pogrzebu, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej (art. 106 ustawy o pomocy społecznej).

W roku sprawozdawczym zasiłek stały pobierało 25 osób. Pomoc w formie zasiłku okresowego otrzymało 55 osób. Pomoc w formie zasiłku celowego otrzymało 84 rodziny, w tym zasiłki celowe specjalne i zasiłki przeznaczone na zakup posiłku lub żywności w ramach realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Tabela nr 3. Świadczenia przyznane na podstawie ustawy o pomocy społecznej w 2021 roku.

<i>forma pomocy</i>	<i>liczba świadczeń (ogółem)</i>	<i>liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia</i>	<i>liczba rodzin</i>	<i>liczba osób w rodzinach</i>
Zasiłki Stałe	255	25	25	29
Zasiłki Okresowe	2255	55	55	183
Posiłek	11918	126	63	290
Zasiłki Celowe i w Naturze	84	83	83	236
Praca Socjalna	X	x	158	515

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

Zasiłki celowe mogą być przyznawane w miarę posiadanych w budżecie Ośrodka środków finansowych na konkretny cel np. zasiłek celowy na zakup leków lub dofinansowanie do zakupu leków, zasiłek celowy na zakup obuwia, odzieży stosownej do pory roku itp.

Na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2021 roku wydano **124.194,50 zł** w tym dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości **96.268,00 zł**. Programem objęto 355 osób, które otrzymały pomoc w formie posiłku lub trafiła do nich pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

Na pomoc w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności wydano **44.010,00 zł**, a za posiłki zapłacono **80.184,50 zł**.

Z pomocy w formie posiłku przyznanego w ramach programu skorzystało 124 osoby tj. dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Z uwagi, na fakt iż zapewnienie gorącego posiłku osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym w celu realizacji tego zadania w drodze zapytania ofertowego została podpisana umowa z firmą Wypiek Ciast na zamówienie Elżbieta Staszkiwicz, Iskań 19, 37-750 Dubiecko na „wykonanie usługi polegającej na przygotowaniu i dostarczeniu gorącego posiłku w dniach nauki szkolnej dla dzieci w szkołach na terenie Gminy Krzywczu w roku 2021”.

Do programu były kierowane osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej i kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”. Środki na realizację pochodziły z dotacji celowej budżetu państwa i były ujęte w planie finansowym GOPS w Krzywczu. W 2021 roku łącznie wydano **11.918** posiłków. Koszt jednego posiłku został oszacowany na 9 zł.

Pracownicy socjalni realizowali Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (PO PŻ) 2014-2020 w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), który polega na udzielaniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Pomocą taką mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej po otrzymaniu skierowania od pracownika socjalnego. Pracownicy socjalni wydali 240 skierowań dla **893** osób w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. Pomoc żywnościowa dystrybuowana była przez Caritas Archidiecezji Przemyskiej.

W 2021 roku zawarto **10** kontraktów socjalnych. Około **158** środowisk skorzystało wyłącznie z pomocy w postaci indywidualnie udzielanej pracy socjalnej (m.in. pomocy przy rozwiązywaniu konfliktów, załatwianiu spraw mieszkaniowych, załatwianiu świadczeń emerytalno-rentowych i innych spraw urzędowych).

Ważnym elementem mającym wpływ na jakość pracy świadczonej na rzecz środowiska jest samokształcenie i podnoszenie wiedzy. Specyfika, stopień trudności realizowanych przez pracowników socjalnych zadań, wymagają ciągłego doskonalenia, dlatego też pracownicy socjalni w 2021 roku uczestniczyli w szkoleniach wewnętrznych oraz w wielu innych organizowanych przez instytucje zewnętrzne oraz różnego rodzaju konferencjach. W roku sprawozdawczym **10** pracowników Ośrodka uczestniczyło w **21** szkoleniach.

2. Pomoc dla osób bezdomnych

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność. Obok udzielania świadczeń omawianych powyżej, pomoc kierowana do osób bezdomnych obejmuje między innymi zabezpieczenie schronienia w placówkach przeznaczonych dla osób bezdomnych oraz współpracę z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych. Podstawowym świadczeniem, z którego korzystają bezdomni zwłaszcza w okresie zimowym jest zapewnienie schronienia.

Na terenie Gminy Krzywczu nie funkcjonują schroniska dla osób bezdomnych. Gmina Krzywczu w celu realizacji zadania jakim jest zapewnienie schronienia osobom bezdomnym zawarła umowę z Kołem Przemyskim Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta z siedzibą w Przemyśle, przy ul. Focha 12 na świadczenie usług schronienia dla bezdomnych mężczyzn oraz z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Jarosławskie na świadczenie usług schronienia dla bezdomnych kobiet.

W 2021 roku nie udzielono pomocy w formie schronienia osobie bezdomnej, z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie.

3. Pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych (pobyt w DPS).

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Pobyt w domu pomocy społecznej - zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

Domy pomocy społecznej zapewniają całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, w szczególności miejsce zamieszkania, wyżywienie, opiekę, pielęgnację, terapię zajęciową, dostęp do kultury i wypoczynku a także spokój i bezpieczeństwo na terenie domu i opiekę podczas organizowanych zajęć poza domem.

W przypadku osób ubezwłasnowolnionych lub osób, które mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu a nie wyrażają lub nie są w stanie wyrazić zgody na umieszczenie w domu pomocy konieczne jest wydanie postanowienia sądu rejonowego.

Pobyt w domu pomocy jest odpłatny. Odpłatność pobierana jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w danym domu pomocy społecznej:

- mieszkaniec domu ponosi odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu,

- małżonek, zstępni przed wstępnymi ponoszą odpłatność – zgodnie z zawartą umową cywilnoprawną, jednakże tylko wtedy, gdy ich dochód przekracza 300% ustawowego kryterium dochodowego,
- gmina, z której osoba została skierowana ponosi pozostałe koszty utrzymania tj. dopełniając wysokość średniego miesięcznego kosztu pobytu w DPS.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

- 1) dla osób w podeszłym wieku,
- 2) dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- 3) dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 4) dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- 5) dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- 6) dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- 7) osób uzależnionych od alkoholu.

W 2021 r. w domach pomocy społecznej przebywało **6** osób. Na ten cel w okresie sprawozdawczym wydatkowano łącznie **180.850,15 zł**.

III. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

1. Wspieranie rodzin z dziećmi w prawidłowym funkcjonowaniu.

Zadania Gminy w zakresie wspierania rodzin naturalnych w prawidłowym funkcjonowaniu w 2021 roku realizował **1** asystent rodziny.

Zadaniem w/w pracownika było organizowanie wsparcia dla rodziny zagrożonej potencjalnie umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej i pomoc rodzinie w odzyskaniu zdolności prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych tak, aby dziecko mogło powrócić ze środowiska zastępczego do naturalnego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc taka odbywa się przez pracę z rodziną a także pomoc w opiece i wychowaniu. Działania te mogą być realizowane m.in.: przez przydzielenie rodzinie asystenta, udzielanie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych, organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych, rodziny wspierające, placówki wsparcia dziennego.

W 2021 roku wsparciem asystenta objętych było **10** rodzin z **26** dziećmi. Ze wszystkimi rodzinami zostały sporządzone indywidualne plany pracy, poprzedzone rozszerzoną diagnozą. Asystenturą objęte zostały rodziny typowane przez pracowników socjalnych, w okresie sprawozdawczym nie odnotowano rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem na mocy postanowienia sądu.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza.

W przypadku braku współpracy ze strony rodziców, braku ich zgody i aktywności oraz stwierdzanych istotnych zaniedbań i nieprawidłowości w opiece i wychowaniu dzieci, koniecznym staje się odizolowanie dziecka od dotychczasowego środowiska wychowawczego poprzez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej.

W 2021 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało łącznie **5** dzieci z terenu Gminy Krzywczu natomiast w rodzinach zastępczych **5** dzieci.

W 2021 r. na pokrycie wydatków związanych z pobytem dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej wydatkowano łącznie **29.779,50 zł**.

IV. Pomoc udzielana na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest przemoc domowa. Ośrodek obok katalogu świadczeń udzielanych rodzinom dotkniętym przemocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadzi obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w którym aktywnie uczestniczą pracownicy Ośrodka. W zespole pracuje 4 pracowników Ośrodka, w tym jeden pracownik odpowiedzialny jest głównie za obsługę administracyjną. Przewodniczącym Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w 2021 r. był Kierownik GOPS w Krzywczu.

Głównym narzędziem pracy zespołu jest Niebieska Karta. W przypadku sporządzenia Niebieskiej Karty Zespół może powołać grupy robocze. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład grup mogą wchodzić także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni na bieżąco prowadzą wszelkiego rodzaju poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in.:

- diagnozują sytuację i potrzeby osoby i rodziny,
- tworzą plany bezpieczeństwa dla osób doznających przemocy,
- udzielają informacji o możliwościach uzyskania pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej i pedagogicznej,
- informują o formach pomocy dzieciom doznającym przemocy - instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
- prowadzą rozmowy zarówno z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy, jak i podmiotach świadczących tę pomoc,
- kierują osoby podejrzone o stosowanie przemocy na zajęcia korekcyjno-edukacyjne.

Łącznie w 2021 roku powołano 12 posiedzeń grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W ramach prac pracownicy sporządzali plany pomocy rodzinie zawarte w karcie „C” (objęli pomocą 11 kobiet i 1 dziecko) oraz prowadzili 6 monitoringów w rodzinach, w których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”.

V. Pomoc realizowana na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

1. Świadczenia rodzinne.

W ramach świadczeń rodzinnych wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny przysługuje na dziecko do ukończenia 18 roku życia, lub w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 21 roku życia (w przypadku dziecka niepełnosprawnego do 24 roku życia). Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674 zł na osobę w rodzinie, a w przypadku rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym 764 zł.

Istotną zmianą w zakresie ustalania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do niego jest wprowadzona w 2016 roku zasada „złotówka za złotówkę”. Zgodne z tą zasadą w przypadku przekroczenia przez rodzinę kryterium dochodowego świadczenie wypłaca się w wysokości będącej różnicą pomiędzy kwotą przysługujących świadczeń a kwotą, o jaką przekroczono kryterium dochodowe. Jeżeli miesięczna wysokość świadczenia nie przekraczałaby kwoty 20 zł świadczenie to nie przysługuje.

Wysokość zasiłku rodzinnego uzależniona jest od wieku dziecka i wynosi odpowiednio:

- na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia - 95 zł,
- dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia - 124 zł,
- na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia (jeśli jest uprawnione do zasiłku rodzinnego powyżej 18 roku życia) - 135 zł.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki, których przyznanie uwarunkowane jest posiadaniem prawa do zasiłku rodzinnego oraz spełnieniem dodatkowych kryteriów, określonych w przepisach prawa. Dodatkami do zasiłku rodzinnego są:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka – jednorazowo 1 000 zł,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90 zł lub 110 zł miesięcznie w zależności od wieku dziecka,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – jednorazowo 100 zł,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:
 - na zamieszkanie – 113 zł miesięcznie,
 - na dojazd do szkoły – 69 zł miesięcznie,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka – od 193 zł do 386 zł miesięcznie.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – świadczenie przyznawane w wysokości 1 000 zł na każde urodzone dziecko. Świadczenie uzależnione jest od dochodu rodziny – przysługuje przy dochodzie do 1 922 zł na osobę w rodzinie.

Świadczenie rodzicielskie – świadczenie przysługujące przez rok od urodzenia dziecka w przypadku, gdy matka dziecka nie jest uprawniona do zasiłku macierzyńskiego na podstawie innych przepisów. W określonych sytuacjach świadczenie przysługuje również opiekunom dziecka nie będącym biologicznymi rodzicami (opiekun faktyczny dziecka, rodziny zastępcze nie zawodowe, rodzice przysposabiający). Świadczenie przysługuje w kwocie 1 000 zł miesięcznie.

Świadczenia opiekuńcze, wśród których wyróżniamy:

- Zasiłek pielęgnacyjny przysługujący w wysokości 215,84 zł osobom niepełnosprawnym w stopniu znacznym lub umiarkowanym, (jeżeli niepełnosprawność orzeczono przed 21 rokiem życia), dzieciom niepełnosprawnym (do 16 roku życia), a także osobom, które ukończyły 75 rok życia,
- Świadczenie pielęgnacyjne – przyznawane rodzicom, opiekunowi faktycznemu lub osobie zobowiązanej do alimentacji zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy, którzy zrezygnowali z pracy i możliwości zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Według aktualnie obowiązujących przepisów świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jedynie osobie spokrewnionej, opiekującej się osobą, której niepełnosprawność powstała przed 18 rokiem życia lub przed 25 rokiem życia, ale w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej. W 2021 roku wysokość świadczenia wynosiła 1971 zł.
- Specjalny zasiłek opiekuńczy – w wysokości 620 zł przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 roku poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny, nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału, na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Prawo do zasiłku uzależnione jest od dochodu rodziny i przyznawane jest na okresy zasiłkowe. Przy ustalaniu prawa do zasiłku obowiązuje kryterium dochodowe jak przy zasiłku rodzinnym.

Należy wskazać, iż w 2021 roku wypłacono średnio miesięcznie świadczenia dla około **435** rodzin, z czego **200** stanowiły rodziny pobierające zasiłek rodzinny.

Tabela nr 4. Zestawienie liczby wypłaconych świadczeń w 2021 roku.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń
Zasiłki Rodzinne	4 973	568 912 zł
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	21	21 000 zł
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	24	9 286 zł
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	110	19 845 zł
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	329	34 409 zł
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	415	26 446 zł
Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	687	48 327 zł
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1024	96 563 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	32	32 000 zł
Świadczenie rodzicielskie	168	139 457 zł
Zasiłek pielęgnacyjny	2 542	548 666 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	911	1 451 157 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy	376	233 120 zł
RAZEM	11.612	3.229.188 zł

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

2. Zasiłek dla opiekuna.

Zasiłek przyznawany na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. 2017 poz. 2092 z późn. zm.) przysługuje osobom opiekującym się osobą niepełnosprawną, które uprzednio w związku ze zmianą przepisów utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od dnia 1 lipca 2013 roku. Zasiłek w wysokości 620 zł miesięcznie przysługuje osobom, które nabyły prawo do świadczenia i je kontynuują. W 2021 roku wypłacono **73** zasiłki na łączną kwotę **45.260 zł**.

3. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Przyznawane są osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, w przypadku, kiedy egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia 18 roku życia, w przypadku kontynuowania nauki w szkole do 25 roku życia, a przy znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo, gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł netto. Świadczenie przyznawane jest na tzw. okres świadczeniowy trwający od października do końca września następnego roku w wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie więcej niż 500 zł miesięcznie na dziecko.

W 2021 roku wypłacono świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę **79.531,00 zł.**

4. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu realizuje także zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie prowadzenia działań wobec dłużników alimentacyjnych. W tym zakresie przepisy ustawy regulują sposób i tryb postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, którego głównymi elementami są:

- ścisła współpraca gminy z komornikami w zakresie poprawy skuteczności egzekucji,
- poszerzenie uprawnień komornika w zakresie postępowania egzekucyjnego,
- zwiększenie kontroli sądów nad działalnością komorników,
- ułatwienie w procedurze złożenia wniosku o egzekucję alimentów,
- stałe sprawdzanie sytuacji finansowej dłużnika alimentacyjnego poprzez przeprowadzanie wywiadu alimentacyjnego i odebrania oświadczenia majątkowego,
- wpisanie dłużnika alimentacyjnego do rejestru dłużników w Krajowym Rejestrze Sądowym,
- aktywizacja zawodowa dłużników alimentacyjnych, w tym kierowanie do robót publicznych,

- możliwość zatrzymania prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego w przypadku, gdy uniemożliwia on przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, lub odmawia podjęcia pracy, do której został skierowany, albo się od niej uchyla.

W 2021 roku w ramach działań wobec dłużników alimentacyjnych podjęto następujące czynności:

- przekazano komornikom prowadzącym postępowanie egzekucyjne **11** informacji pochodzących z wywiadów alimentacyjnych i oświadczeń majątkowych mających wpływ na egzekucję alimentów,
- zobowiązano **4** dłużników do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy,

5. Świadczenia wychowawcze – Program Rodzina „500+”.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia. Świadczenie wychowawcze wynosi 500 zł na każde dziecko.

W 2021 przyjęto **539** wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego. Wydano **492** informacje ustalające prawo do świadczenia wychowawczego na dziecko. W 2021 roku wypłacono świadczenia wychowawcze na kwotę **4.849.104,69 zł**.

VI. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny (KDR) to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci.

Poniższa tabela przedstawia szczegóły realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny w 2021 roku:

Tabela nr 5. Szczegóły realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny w 2021 r.

Lp.	Szczegóły realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny w 2021 r.	Liczba
1.	Liczba rozpatrzonych wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny	14
2.	Liczba rozpatrzonych wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny dla rodzin składających się wyłącznie z rodziców	6
3.	Liczba wniosków o uzupełnienie rodziny	0
4.	Liczba zamówionych kart w formie tradycyjnej	25
	w tym liczba przyznanych nowych Kart dla osób, które już były posiadaczami	5
	w tym liczba przyznanych duplikatów Kart	0
1.	Liczba zamówionych Kart w formie elektronicznej	25
	w tym liczba Kart elektronicznych przyznanych jako druga forma Karty	0

Źródło: Dane GOPS- opracowanie własne

VII. Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych

Do zadań zleconych gminie, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, należy wydawanie decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni, osobom posiadającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i posiadającym obywatelstwo polskie oraz osobom, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, spełniającym kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, przy jednoczesnym stwierdzeniu braku okoliczności, o której mowa w art. 12 ustawy o pomocy społecznej.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Decyzję potwierdzającą prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wydaje się na wniosek świadczeniobiorcy, a w przypadku stanu nagłego - na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej, złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia. Postępowanie może być wszczęte również z urzędu lub na wniosek właściwego oddziału Wojewódzkiego Funduszu Zdrowia.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest dzień złożenia wniosku, a w przypadku udzielenia świadczenia w stanie nagłym - dzień udzielenia świadczenia, chyba że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

W okresie od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. wydano **6** decyzji w sprawie uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni (zgodnie z art. 7 ust. 2 – 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

VIII. Organizowanie prac społecznie użytecznych.

W 2021 roku osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej wykonywały prace społecznie użyteczne na terenie Gminy Krzywczu. Prace społecznie użyteczne organizowane są na podstawie porozumienia zawartego z Powiatowym Urzędem Pracy w Przemyślu, które reguluje sprawy organizacji i finansowania. Prace zorganizowano w **2** miejscowościach Gminy Krzywczu, tj. Krzywczu oraz Babice. Pracę w ramach prac społecznie użytecznych wykonywało **3** osoby. Osoby te wykonywały głównie prace porządkowe na terenie poszczególnych miejscowości. Kwota świadczenia za wykonywane prace wynosiła w ubiegłym roku **9,00 zł** za godzinę.

IX. Inne zadania Ośrodka.

1. Zadania ośrodka pomocy społecznej w czasie pandemii COVID-19

Złożona sytuacja społeczna wywołana pandemią na skutek wirusa SARS-CoV-2 spowodowała, iż praca Ośrodka Pomocy Społecznej jeszcze bardziej wpisała się w definicję podejmowania ról interwencyjnych jak dotychczas. Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. W czasie pandemii działalność ośrodków pomocy społecznej skupiona była nie tylko na przyznawaniu pomocy społecznej, ale bardziej na ogólnej pracy socjalnej oraz działaniach pomocowych. Praca socjalna przybrała inny jak dotychczas charakter.

Wśród działań wykonywanych w ramach pracy socjalnej w czasach pandemii zaliczamy m.in.:

- rozeznanie potrzeb osób objętych kwarantanną i koordynowanie udzielonej pomocy;
- rozeznanie potrzeb u osób starszych i niepełnosprawnych i koordynowanie lub udzielenie pomocy zgodnie z potrzebami;
- informowanie osób i rodzin, w szczególności objętych kwarantanną lub izolacją domową o możliwości skorzystania z pomocy w formie świadczeń pomocy społecznej;
- udzielanie poradnictwa na temat możliwości skorzystania z innych form pomocy dostępnych poza systemem pomocy społecznej ;
- udzielanie pomocy poprzez zrobienie oraz dowieszenie niezbędnych zakupów, w szczególności artykułów spożywczych i leków;
- udzielanie jednostkowego wsparcia emocjonalnego osobie.

Do świadczeń pieniężnych jakie przyznawane były w 2021 r. przez GOPS zaliczyć można: zasiłek stały, okresowy, celowy, specjalny zasiłek celowy, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznego, składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz społeczne, posiłek.

Ośrodek nawiązał współpracę w zakresie pozyskiwania informacji o osobach objętych kwarantanną bądź izolacją domową, a wymagających wsparcia z Powiatową Stacją Sanitarno Epidemiologiczną w Przemyśle oraz Komisariatem Policji w Dubiecku.

Gmina Krzywczu kontynuowała również w 2021 r. Program Wspieraj Seniora, którego realizatorem na terenie Gminy był Ośrodek Pomocy Społecznej. Program był odpowiedzią na potrzeby osób w wieku 70 lat i więcej w zakresie ochrony przed zakażeniem Covid-19, w związku z utrzymującym się stanem epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Program miał na celu dofinansowanie gmin w zakresie realizacji usługi wsparcia na rzecz Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Realizacja programu polegała w szczególności na dostarczeniu Seniorom zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. W jego ramach uruchomiona została dedykowana seniorom infolinia **22 505 11 11**. Dzwoniąc pod numer telefonu, osoby starsze mogły poprosić o pomoc w czynnościach, które wymagają wyjścia z domu, a które utrudnione jest przez panującą pandemię.

Wprowadzone podczas kwarantanny ograniczenia i procedury postępowania, z jednej strony, w znacznym stopniu utrudniały podejmowanie działań pomocowych na dotychczasowych zasadach, a z drugiej strony pokazały profesjonalizm osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej, gdyż odnaleźli się oni w otaczającej nas rzeczywistości, sprostali oczekiwaniom i stali z innymi służbami na pierwszej linii frontu.

2. Zadania w ramach Programu „Czyste powietrze”.

W 2021 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu w dalszym ciągu realizował zadanie nałożone na Gminę znowelizowaną ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska tj. obowiązek wydawania zaświadczeń dla osób fizycznych w celu potwierdzenia przeciętnego miesięcznego dochodu na jednego członka gospodarstwa domowego osoby ubiegającej się o dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub z WFOŚiGW w ramach programu „Czyste Powietrze”. Na tej podstawie mieszkańcy Gminy Krzywczu mogą zwrócić się do Ośrodka Pomocy Społecznej o wydanie zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego osoby fizycznej, a następnie ubiegać się o dofinansowanie ze środków programu Czyste Powietrze. W 2021 r. po weryfikacji wniosków Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu wydał **23** zaświadczenia o wysokości przeciętnego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego w roku 2020 w ramach Programu Czyste Powietrze.

X. Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymania infrastruktury.

1. Obsługa organizacyjna Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczycy realizował zadania zawarte w statucie Ośrodka oraz regulaminie organizacyjnym mające na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Ośrodka, a w szczególności:

- dbano o racjonalne gospodarowanie posiadanym budżetem w związku z realizacją zadań Ośrodka,
- zabezpieczano funkcjonowanie Ośrodka poprzez zakup niezbędnego asortymentu biurowego, publikacji, druków zgodnie z posiadanymi możliwościami finansowymi w oparciu o ustawę prawo zamówień publicznych,
- prowadzono dystrybucję dokumentacji zgodnie z obowiązującym obiegiem, rejestrowano podania składane przez klientów Ośrodka w systemie informatycznym POMOST, udzielano stronom informacji o możliwości załatwienia spraw w poszczególnych komórkach, wysyłało korespondencję, decyzje na zasiłki, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze Rodzina 500+, dobry start,
- administrowano budynkiem będącym w dyspozycji Ośrodka,
- opisywano i rozliczano faktury wpływające do Ośrodka.
- zawierano umowy oraz dokonywano bieżących zamówień (dot. telefonii stacjonarnej, usług internetowych, konserwacji urządzeń kserograficznych będących na stanie Ośrodka, zakupu materiałów biurowych, tonerów oraz środków chemicznych, zakupu usług pocztowych w tym przesyłek zwykłych, poleconych, paczek a także przekazów pocztowych).
- dbano o terminowe dokonywanie opłat.
- aktualizowano stronę internetową Ośrodka, zamieszczano wiadomości dotyczące działalności Ośrodka oraz informacje dotyczące zmian w przepisach,
- redagowano Biuletyn Informacji Publicznej Ośrodka.
- gospodarowano środkami rzeczowymi i materiałami biurowymi.
- prowadzono ewidencję ilościowo - wartościową środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy użyciu systemu informatycznego.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

- dokumentowano wszelkie zmiany w stanie i przemieszczaniu się środków trwałych na podstawie pism. Prowadzono księgi inwentarzowe.
- dbano o czystość i porządek na terenie Ośrodka.

2. Zamówienia publiczne.

Postępowania o wartości poniżej 30 000 euro netto, były realizowane zgodnie z „Regulaminem udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej równowartości kwoty 30 000 euro w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzywczu. Zamawiający przeprowadził 2 postępowania, z czego wszystkie zakończyły się podpisaniem umów. W okresie sprawozdawczym Ośrodek nie przeprowadzał postępowań o wartości powyżej 30.000 euro.

3. Kontrole w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzywczu.

W 2021 r. Wojewoda Podkarpacki dokonał kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzywczu w zakresie prawidłowej realizacji świadczeń wychowawczych. Również w okresie sprawozdawczym Wójt Gminy Krzywczu dokonał kontroli realizacji zadań z zakresu tworzenia warunków do zapewnienia godziwej egzystencji ludności wymagającej wsparcia ośrodka pomocy społecznej w czasie wojny.

4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu w toku codziennych działań podejmują współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami i podmiotami:

- 1) **Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z terenu Polski** – przekazywanie wywiadów środowiskowych sporządzonych lub przeprowadzanych u osób zobowiązanych do alimentacji i dokumentacji osób kierowanych do domów pomocy oraz wymiana informacji na temat osób ubiegających się o pomoc, współdziałanie w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, kierowania osób do Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, itp.

- 2) **Powiatowymi Urzędami Pracy (PUP)** – w celu rozwijania aktywnej polityki rynku pracy, przeciwdziałania i zapobiegania bezrobociu, w kierunku odzyskania zdolności funkcjonowania w środowisku, u osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto systematycznie prowadzona jest współpraca polegająca na wymianie opinii, informacji, doświadczeń między pracownikami Ośrodka a pracownikami Urzędu celem wypracowania wspólnych działań na rzecz aktywizowania osób bezrobotnych, współpraca w zakresie realizacji prac społecznie – użytecznych i innych programów rynku pracy.
- 3) **Komendami i Komisariatami Policji** – w sytuacjach kryzysowych, zwłaszcza w przypadkach interwencji dot. stosowania przemocy w rodzinie, osób chorych psychicznie, bezdomnych, demoralizacji nieletnich oraz w zakresie zabezpieczenia osób chorych i starszych przed skutkami zimy, w pracy z klientami tzw. „trudnymi” współpraca z policjantami dzielnicowymi, a także korzystamy z asysty w sytuacjach zagrożenia w czasie wykonywania czynności służbowych oraz współdziałanie przy procedurze Niebieska Karta – przeciwdziałanie przemocy, praca w grupach roboczych w ramach działania Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 4) **Sądami Rejonowymi i Okręgowymi** – współpraca w ramach pracy socjalnej w zakresie wydawania zarządzeń odnośnie władzy rodzicielskiej w środowiskach wskazujących na zaniedbywanie dzieci, kierowanie osób na leczenie psychiatryczne bez zgody uczestnika oraz kierowania do domów pomocy społecznej bez zgody uczestnika w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia osoby lub środowiska, natomiast w przypadku rodzin dysfunkcyjnych objętych nadzorem kuratorskim współpracujemy z kuratorami sądowymi i społecznymi itp.
- 5) **Prokuraturą Rejonową** – składanie wniosków o wszczęcie postępowania w przypadku zgłoszenia przemocy w rodzinie, podejrzenia o wykorzystywanie seksualne, zaniedbywanie lub innych spraw naszych klientów wymagających rozpoznania wychodzącego poza zakres kompetencji pracownika socjalnego.
- 6) **Zakładami Opieki Zdrowotnej** – w sprawie o wydawanie zaświadczeń o stanie zdrowia klientów, wydawanie decyzji o ubezpieczeniu zdrowotnym, wypełniania dokumentów dla osób ubiegających się o skierowanie do domów pomocy społecznej lub zakładów opiekuńczo-leczniczych, itp.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

- 7) **Urzędami Skarbowymi** - współpraca w zakresie egzekucji nienależnie pobranych zasiłków z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, wymiana informacji.
- 8) **Szkołami, Przedszkolami, Specjalnymi Ośrodkami Szkolno-wychowawczymi** – współpraca z pedagogami, a także dyrektorami szkół w sprawie podejmowania wspólnych działań w rodzinach dysfunkcyjnych, wymiana informacji o trudnej sytuacji domowej uczniów i potrzebie dożywiania w szkole w czasie trwania roku szkolnego.
- 9) **Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na przymusowe leczenie odwykowe.
- 10) **Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną** – w zakresie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z problemami w nauce i zachowaniu.
- 11) **Zakładami Karnymi** – w zakresie podejmowania wszelkich działań wspierających proces reintegracji społecznej i zawodowej mającej na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakłady karne.
- 12) **z organizacjami pozarządowymi**, tj. Towarzystwem Pomocy św. Brata Alberta – Koło przemyskie, Caritas Przemyśl, parafia Rzymskokatolicka w Krzywczu, Ochotniczym Hufcem Pracy w Przemyślu – w zakresie koordynacji pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
- 13) **Komornikami Sądowymi Sądów Rejonowych i Okręgowych z terenu całego kraju** – współpraca w zakresie ustalania uprawnień do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, wymiana informacji.
- 14) **Wydziałem Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie oraz Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.**

XI. Działania i potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu.

Wg stanu na dzień 31.12.2021 r. Gminę Krzywczu zamieszkiwało **4.836** osób. Liczba osób korzystających z różnych form pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzywczu wyniosła ponad 1400 osób, co stanowi ponad 29% ogółu mieszkańców Gminy Krzywczu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu realizuje działania wynikające z obowiązujących uregulowań prawnych oraz podejmuje inicjatywy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, tworzenia nowego wizerunku instytucji pomocy społecznej jako efektywnej, nowoczesnej i skutecznej.

W oparciu o zdiagnozowane problemy klientów pomocy społecznej będą realizowane następujące działania:

- 1) Kontynuacja działań wynikających z obowiązujących ustaw a także bieżącej pracy Ośrodka.
- 2) Kontynuacja realizacji działań przez GOPS zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krzywczu na lata 2016-2026.
- 3) Kontynuacja realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023, w szczególności poprzez:
 - pracę Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) Prowadzenie działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Krzywczu na lata 2021 – 2023, w szczególności poprzez:
 - wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze przez asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych poprzez pogłębioną pracę socjalną z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze.
- 5) Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- 6) Udzielanie osobom najuboższym z naszej Gminy pomocy żywnościowej poprzez realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ) 2014 - 2020 realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.
- 7) Zintensyfikowanie działań wspierających osoby starsze i niepełnosprawne poprzez objęcie ich wsparciem w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

- 8) Inicjowanie oraz wsparcie osób nieaktywnych zawodowo poprzez organizację usług aktywizacyjnych oraz tworzenie warunków do realizacji prac społecznie użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.
- 9) Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami i partnerami społecznymi.
- 10) Szkolenie pracowników i podnoszenie kwalifikacji zatrudnionej kadry.
- 11) Działania doskonalące wewnętrzną organizację pracy i obsługę klientów:
 - wykorzystywanie terminali mobilnych do przeprowadzania wywiadów środowiskowych,
 - zwiększenie liczby klientów, którzy otrzymywać będą świadczenia na konta bankowe,
 - rozwój i upowszechnianie elektronicznego systemu obsługi klientów.
- 12) Pozyskiwanie środków finansowych poprzez aplikowanie o fundusze zewnętrzne na realizację programów w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Podkarpacki Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski oraz z Funduszy Unijnych.
- 13) Monitorowanie przestrzegania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych.
- 14) Konieczność zabezpieczenia środków finansowych na zapewnienie opieki całodobowej osobom, które jej wymagają (w Domach Pomocy Społecznej) oraz osobom bezdomnym (w Schroniskach dla osób bezdomnych, noclegowniach).

XII.Podsumowanie.

W aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej pomoc społeczna ma do spełnienia ważną rolę. Powinna stwarzać poczucie bezpieczeństwa socjalnego, pomagać w tworzeniu właściwych warunków życia i zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej, wspomagać rodzinę w pełnieniu jej funkcji. Działania pracowników pomocy społecznej to nie tylko udzielanie świadczeń pieniężnych, to także praca socjalna oraz działania zmierzające do wykorzystywania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia. Odnosząc się do kwestii potrzeb pomocy społecznej należy również wspomnieć o miejscu instytucji pomocy społecznej we współczesnych realiach – pomoc społeczna nie jest w stanie funkcjonować i skutecznie wypełniać swoich zadań bez odpowiedniego wsparcia otoczenia – samorządu terytorialnego, sektora zdrowotnego, edukacji, policji, organizacji pozarządowych, itp.

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej muszą być wielokierunkowe, zabezpieczające nie tylko sferę materialną, ale przede wszystkim mają działać aktywizująco i integrująco na lokalną społeczność. Powinny wspomagać klientów w działaniach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, a nie gwarantować źródło utrzymania osobom, których stan zdrowia pozwala na wykonywanie pracy. Jest to więc pomoc dla osoby korzystającej z pomocy społecznej, w jej dążeniu do polepszenia swojej sytuacji życiowej, co nie może jednak oznaczać bezwarunkowego zaspokojenia jej wszelkich żądań i akceptowania przez organy postawy roszczeniowej. Ponadto pomoc winna mieć charakter przejściowy, skłaniający klienta do aktywizacji i samodzielnego działania. Ośrodek Pomocy Społecznej nie może być instytucją, która ma przejąć ciężar utrzymania osoby, która ze swej strony nie podejmuje żadnych działań w celu poprawy swojej sytuacji.

Ważną i odpowiedzialną grupą realizowanych przez Ośrodek zadań stanowiły działania interwencyjne, podejmowane w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia oraz bezpieczeństwa osób i rodzin lub najbliższego otoczenia. Był to najtrudniejszy obszar pracy, wymagał bowiem podejmowania szybkich i trafnych decyzji oraz działań – często wbrew woli osób wymagających pomocy (chorzy psychicznie, ofiary przemocy, osoby poszkodowane w wyniku zdarzeń losowych).

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że realizacja zadań statutowych i ponadstandardowych z obszaru szeroko pojętej polityki społecznej, jest niezwykle pracochłonna i czasochłonna, ze względu na bardzo zbiurokratyzowany system przyznawania pomocy (obszerne druki, duża ilość dokumentów, konieczność wielokrotnej weryfikacji wywiadów, częste zmiany przepisów wykonawczych). Również zaznaczyć należy, iż na przestrzeni ostatnich lat przybywa zadań, których realizatorem jest Ośrodek.

Najcenniejsze jednak i najbardziej pożądane jest bezpośrednie zaangażowanie się pracowników Ośrodka i partnerów zewnętrznych w realizację powierzonych zadań. Rodziny i osoby korzystające z pomocy społecznej oczekują jednak nie tylko profesjonalizmu i dużego zaangażowania ze strony pracowników Ośrodka, ale także znacznych nakładów finansowych na realizację przewidzianych ustawami świadczeń.

Podstawą do określenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej jest diagnoza problemów społecznych prowadzona na bieżąco. Ośrodek gromadzi dane dotyczące sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej mieszkańców Gminy korzystających z pomocy oraz dane przekazywane przez inne podmioty, działające w systemie pomocy społecznej.

W związku z powyższym Ośrodek Pomocy Społecznej określił następujące, najważniejsze potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- podnoszenie poziomu i doskonalenie sprawności funkcjonowania pomocy społecznej poprzez stałe podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry pomocy społecznej;
- poszerzanie działań służących aktywizacji – społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej – osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, między innymi w oparciu o projekty dofinansowywane z funduszy europejskich oraz przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej;
- wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci;
- zapewnianie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- zapewnienie wsparcia osobom w wieku senioralnym .

Do potrzeb Ośrodka Pomocy Społecznej oprócz zabezpieczenia w zakresie realizacji świadczeń zaliczymy również zapewnienie środków na płace dla pracowników ośrodka i bieżące utrzymanie Ośrodka, zarówno w ramach zadań zleconych jak i zadań własnych gminy.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W KRZYWCZY
ZA 2021 ROK

Podsumowując działania zrealizowane w 2021 roku przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzywczu stwierdzić należy, że diagnozowane problemy beneficjentów pomocy społecznej z terenu Gminy Krzywczu rozwiązywane były z wykorzystaniem zasobów kadrowych, finansowych oraz instytucjonalnych Ośrodka. Natomiast stała i systematyczna współpraca między jednostkami różnych sektorów pozwoliła na skuteczne pomaganie i wdrażanie aktywnej polityki społecznej, której ośrodek pomocy społecznej powinien być animatorem w środowisku lokalnym.

Przewodniczący Rady Gminy

Zygmunt Sobol